

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัย กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบนจำนวน 5 ชนเผ่า ประกอบด้วย ชนเผ่ากะเหรี่ยง ม้ง ลาหู่ ลีซอ และลัวะ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูนและแม่ฮ่องสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ร่วมสนทนากลุ่มและตอบแบบสอบถาม 5 ชนเผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง ลาหู่ ลีซอ และลัวะ ชนเผ่าละ 30 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์จำนวน 25 คน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จำนวน 7 คน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ให้สัมภาษณ์/ร่วมสนทนากลุ่ม และตอบแบบสอบถาม	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ ประเมินและ ตรวจสอบรูปแบบฯ	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ที่ให้การสัมภาษณ์	
1. ชนเผ่า “กะเหรี่ยง” บ้านพระบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	30	6	-
2. ชนเผ่า “ม้ง” บ้านแม่สาบน้อย ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่	30	3	-
3. ชนเผ่า “ลาหู่” บ้านห้วยจะค่าน ตำบล ปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	30	6	-
4. ชนเผ่า ลีซอ บ้านใหม่ลีซอ ตำบล ปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	30	3	-
5. ชนเผ่า “ลัวะ” บ้านละอูบ ตำบลห้วยห้อม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	30	7	-
รวม	150	25	7

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถาม

1.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

1.3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1.4 แบบประเมินเพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบ

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม มี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน
3 ด้านๆละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด
การพัฒนาคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการโดยการตรวจสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-
Objective Congruence Index : IOC) ได้ค่า IOC ของแบบสอบถามดังกล่าว เท่ากับ 0.75 สำหรับการ
การตรวจสอบด้านความเที่ยงดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try
out) กับผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์บ้านแม่สาบใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน

30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มี 2 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 มีลักษณะเป็นประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นนำด้วยข้อความ 3 ประเด็นเกี่ยวกับ 1) สิ่งที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้เมื่อเข้าสู่วัยสังคมผู้สูงอายุ 2) ปัญหาและอุปสรรคที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน และ 3) ความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยแบบสัมภาษณ์นี้ได้พัฒนามาจากการสังเคราะห์ข้อมูลในคำถามปลายเปิดของแบบสอบถาม

ชุดที่ 2 มีลักษณะเป็นประเด็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นนำด้วยข้อความ 5 ประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2.3 ประเด็นการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงอายุจำนวน 5 ประเด็น ซึ่งพัฒนามาจากการสังเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาใช้สำหรับจัดเวทีสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 แบบประเมินเพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบ มีลักษณะเป็นแบบประเมินการอ้างอิงโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ (Jury of Experts) เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องและการนำไปใช้ประโยชน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยปฏิบัติการลงภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์และการจัดเวทีสนทนากลุ่ม กับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 5 แห่ง

ระยะที่ 2 มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย ทั้ง 5 แห่ง

2.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดเวทีสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 5 คนเผ่าเพื่อร่วมกันตรวจสอบรูปแบบและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบรวมทั้งการส่งแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยพัฒนาและประยุกต์แบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนวิจัย	การดำเนินงาน	ผลที่ได้รับ
<p>ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ</p> <p>การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน</p>	<p>1.วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ</p> <p>2.ปฏิบัติการลงภาคสนาม สัมภาษณ์และจัดเวทีสนทนากลุ่มกับผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมาย 5 แห่ง</p>	<p>1.ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยในประเทศไทย</p> <p>2.สภาพปัจจุบันปัญหาในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย 5 แห่ง</p>
<p>ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ</p> <p>มี 2 ขั้นตอน</p> <p>1)การพัฒนาแบบการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน</p>	<p>1.เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในการวิจัยที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย 5 แห่ง</p> <p>2.วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐาน (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)</p>	<p>1.ความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย 5 แห่ง</p> <p>2.ระดับความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยทั้ง 3 ด้านของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย 5 แห่ง</p>

ตารางที่ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนวิจัย	การดำเนินงาน	ผลที่ได้รับ
2) การประเมินรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน	1.จัดเวทีสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ 2.ประเมินรูปแบบฯ โดยการอ้างอิงจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบฯ ในด้าน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการนำไปใช้ประโยชน์	1.ร่างองค์ประกอบรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบน 2.รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสังคมผู้สูงวัยกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบนที่ผ่านการประเมินและยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ
ระยะที่ 3 การศึกษาทิศทาง การพัฒนา นโยบายการจัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	1.สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 2.วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์	ทิศทาง การพัฒนา นโยบายการจัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่